

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської мови та методики її викладання

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ
МОВИ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНІХ ТЕКСТІВ В ГІМНАЗІЇ

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 4 курсу 451 групи
Спеціальності 014.02 Середня освіта (мова і
література англійська, німецька)
Освітньо-професійної програми «Середня
освіта (Мова і література (англійська))»
Козачук Єва-Тетяна Анатоліївна
Керівниця: кандидатка філологічних наук,
доцентка кафедри англійської мови та
методики її викладання Базилевич Н. В.
Рецензентка: стейкхолдерка, директорка
Херсонської гімназії №6 Херсонської міської
ради Корж С. С.

Херсон – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади формування мотивації вивчення іноземної мови.....	5
1.1.Сутність поняття «мотивація».....	5
1.2 Навчальна мотивація і шляхи її підвищення.....	10
РОЗДІЛ 2.Художній текст як засіб підвищення мотивації вивчення англійської мови.....	15
2.1. Комплекс вправ для розвитку внутрішньої мотивації вивчення англійської мови.....	15
2.2. Використання автентичних текстів як ефективного засобу підвищення позитивної мотивації вивчення англійської мови.....	21
ВИСНОВКИ.....	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	32
ДОДАТКИ.....	35
Додаток А.....	35

ВСТУП

Об'єктивною потребою сучасного суспільства, особливо в умовах реформ всіх його структур, в тому числі і освіти, є пошук оптимальних шляхів підвищення мотивації при вивченні іноземних мов. Чим вищий рівень мотивації учнів, тим пліднішим буде вивчення іноземної мови.

Демократизація суспільства і зростання національної самосвідомості в країні привели до корінного переосмислення завдань, поставлених перед школою.

Основними завданнями навчання іноземної мови є: реалізація особистісно-діяльнісного підходу та формування стійкої позитивної мотивації у навчальній діяльності.

Виходячи з фундаментальної тези вітчизняних (Л.Божович, Л.Виготський, П.Гальперін, Б.Додонов, І.Зимня, А.Леонтьєв, А.Маркова, Л.Рубенштейн, Е.Савонько, П.Якобсон) і зарубіжних (Дж.Брунер, Д.Берлайн, І.Лінгарт, М.Фюмадель і ін.) дослідників про роль мотивації в діяльності, варто зазначити, що мотивація є одним з найбільш важливих інструментів управління навчальною діяльністю учнів.

Актуальність даної проблеми, обумовлена пошуком способів формування мотивації при вивченні іноземної мови на основі розгляду, що є мотивація в цілому і які шляхи її підвищення існують в сучасних методиках.

Об'єктом даного дослідження є мотивація і процес формування мотивації школярів до вивчення іноземної мови.

Предметом дослідження є комплекс педагогічних умов і сучасних методик, що сприяють формуванню мотивації школярів до вивчення іноземної мови.

Зв'язок дослідження з науковими програмами, планами, темами.

Проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Приоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладів» (Державний реєстраційний номер 0117U006791).

Мета дослідження: розробити комплекс вправ для підвищення мотивації при навчанні англійської мови.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання:**

1. вивчити і узагальнити наявні дані з проблеми мотивації;
2. розглянути сучасні методики викладання іноземної мови та їх значення для формування мотивації школярів;
3. сформувати комплекс вправ, що сприяють підвищенню мотивації.

У роботі були використані наступні **методи:**

- теоретичні: комплексний аналіз педагогічного, психологічного і лінгвістичного знання з проблеми дослідження;
- емпіричні: моніторинг рівня сформованості мотивації учнів до вивчення іноземної мови, спостереження, анкетування.

Практична значимість дослідження полягає у тому, що основні результати дослідження можуть бути використані у курсі «Лінгводидактика у загальноосвітніх середніх та спеціальних навчальних закладах», при написанні курсових та дипломних робіт.

Розділ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

1.1. Сутність поняття «мотивація»

Проблема мотивації – одна з основних, фундаментальних у психології. Їй присвячені численні роботи як зарубіжних, так і вітчизняних дослідників.

Мотивація – є одним з найважливіших компонентів будь-якої діяльності і становить інтерес для багатьох дисциплін. І. Бім зазначає, що «динаміка формування особистості приховує в собі ті стійкі закономірності, розкриття яких є основною метою психології. Найважливіші з них є закономірності розвитку мотивації як вищої форми регуляції психічних процесів і рушійної сили людської діяльності» [2].

У педагогіці мотивації також приділяється пильна увага: вона є одним із основних компонентів організації навчальної діяльності і важливою характеристикою самого суб'єкта цієї діяльності [7].

В основному в дослідженнях зарубіжних вчених мотивація розуміється як така, що не залежить від соціальної складової поведінки.

Важливе місце займають такі теорії як біхевіоризм, психоаналіз, гедонізм.

Важливим методологічним принципом вивчення мотивації є нерозривність змісто-сислової та динамічної сторін.

Це пов'язано, як зазначає І.Зимня, із дослідженням таких проблем, як система відносин людини (В.Мясищев), співвідношення змісту і значення (О. Леонтьєв), інтеграція спонукань і їх смисловий контекст (С.Рубінштейн), спрямованість особистості і динаміка поведінки (Л.Божович, В.Чудновський), орієнтування в діяльності (П. Гальперін)» [14].

Погляди на сутність мотивації людини протягом усього часу дослідження цієї проблеми неодноразово змінювалися: теорії інстинктів (З. Фрейд,

У. Макдауголл), «теорія соціальних потреб» (Д. Макклелланд, Д.Аткінсон, Г. Хекхаузен, К.Роджерс, Р.Мей, Ю.Роттер, Г. Келлі), «Гуманістична теорія» (А. Маслоу, Г. Оллпорт, К. Роджерс), теорія діяльнісного походження мотиваційної сфери людини (А. Леонтьєв) [9].

Сьогодні термін «мотивація» пояснюється по-різному. Це пов'язане з безліччю підходів до розуміння сутності проблеми мотивації (Б.Ананьєв, С.Рубінштейн, В.Асєєв, Л.Божович, К.Левін, А.Леонтьєв, М.Магомет-Еміне, В.Мясищев, В.Чуднівський, П.Гальперін, А. Маслоу, Ж. Нюттен, З. Фрейд, П. Фресса, Дж. Аткінс).

В.Асєєв зазначає, що «мотиваційна система людини – широка сфера, поняття «мотивації» пов'язане з поняттям «значущості». На його думку, це поняття «містить установки, прагнення, ідеали, емоції, цінності».

Так, мотивацію можна визначити, як неоднорідну систему збудників.

Л.Божович підкреслює, що діяльність або поведінка людини можуть бути полі мотивованими, і можна виділити домінуючий мотив в їх структурі: «ієрархічна структура мотиваційної сфери визначає спрямованість особистості людини, яка має різний характер залежно від того, які саме мотиви за своїм змістом і будовою стали домінуючими» [10, с.37].

Таким чином, вона встановила, що одним із головних аспектів, які розкривають психічну сутність ставлення учнів до навчання, є мотиви, які визначають навчальну діяльність.

І.Зимня звертається до проблеми визначення мотивації і звертає увагу на те, що дослідники розглядають мотивацію і як конкретний мотив, і як систему мотивів, і як певну сферу, тому слід розмежувати поняття «мотивація», «мотив», «мотиваційна сфера» [9].

Зарубіжні дослідники приділяють велику увагу вивченню мотивів. З питань спонукань поведінки людини проведені численні теоретичні та

експериментальні роботи. Застосовуючи різні методи, вчені займаються питанням мотивації в різних областях психологічних наук.

Так, С.Рубінштейн визначає мотивацію через «значення» предметів і явищ, які своєю чергою і спонукають поведінку і надають йому певний сенс [3].

Мотив – як спонукання – це джерело дії, його породжує; але, щоб стати таким, він повинен сам сформуватися. Тому ніяк не доводиться перетворювати мотиви в якесь абсолютне начало» [39].

А. Маслоу трактує мотив, як потребу. Його структура потребово-мотиваційної сфери містить ієрархічну п'ятирівневу схему.

Первинні потреби – фізіологічні, потім потреба в безпеці, в любові і почуття спільності, в повазі з боку оточуючих, в самоактуалізації [25].

Схожої точки зору дотримуються Ж. Нюттен, співвідносячи мотив з потребою.

Проте, ототожнювати потребу і мотив не слід, і деякі дослідники бачать ряд причин. Наприклад, А.Леонтьєв пропонує з визначення мотиву виключити суб'єктивні переживання (бажання, хотіння, прагнення), стереотипи поведінки, так як вони самі по собі не здатні породити діяльність.

Також А.Леонтьєв виділяє дві функції мотиву – спонукання і сенсоутворення, отже, мотиви діляться на сенсотвірні і мотиви-стимули.

Сенсотвірні мотиви спонукають до діяльності й надають їй сенс. Мотиви-стимули покликані виконувати роль додаткових спонукають чинників [18].

Таким чином, А.Леонтьєв показав розбіжність мотивів і цілей в тому випадку, якщо функції мотивів роздвоюються.

Є.Ільїн розглядає мотивацію зі структурних позицій, як сукупність факторів або мотивів, а також як динамічне утворення, як процес.

Узагальнюючи вище сказане, можна зробити висновок про те, що вчені зводять розуміння мотиву до потреби, наміру, стану, проте, власне феномени не володіють точним формулюванням, що більше ускладнює це питання.

Мотиваційна сфера – є найширшим поняттям, так як включає в себе і афективну й вольову сферу особистості [20].

За В.Ковальновою мотиваційну сферу становлять спрямованість особистості, інтереси, мотиваційні установки, бажання – стійкі приховані мотиви, які дослідники вважають потенційними мотивами, тому мотиваційна сфера – латентна, а конкретні мотиви проявляються постійно, змінюючи один одного[10].

У структурі мотивації вченими виділяються її структурні компоненти. Так, наприклад, Б.Додонов виділяє наступні складові мотиваційної діяльності:

1. Задоволення від діяльності.
2. Значущість для особистості безпосереднього її результату.
3. «Мотиваційна» сила винагороди за діяльність.
4. Здійснюють тиск на особистість [9].

Перший і другий компоненти виявляють спрямованість на процес і результат діяльності і є внутрішніми щодо мотивації.

Третій і четвертий – фіксують зовнішні (позитивні й негативні по відношенню до діяльності) фактори впливу.

Виходячи з системного уявлення мотиваційної сфери, вчені класифікують мотиви. У загальній психології види мотивації (мотивів) поведінки поділяють за:

1. Характером участі в діяльності.
2. Протяжністю обумовлення діяльності.
3. Соціальною значущістю.
4. Фактом їх включеності в саму діяльність або знаходження поза нею.
5. Певним видом діяльності (навчальна, трудова)[13].

Мотивами навчальної діяльності розуміються ті чинники, завдяки яким виявляється навчальна активність, тобто усвідомлюються мета і потреби, з'являється почуття обов'язку, інтереси.

Так, П.Якобсон визначає наступні типи мотивів, які пов'язані з результатами навчання:

1. Пізнавальні мотиви – безпосередньо пов'язані з процесом навчальної діяльності;
2. Позитивні мотиви – орієнтація на успіх в діяльності.
3. Негативні мотиви – прагнення уникнути невдачі, страх критики і провалу. Випадки невдачі з тієї чи іншої роботою викликають негативні емоції [27].

Існування безлічі різних класифікацій говорить про те, що в психології немає єдиної загальноприйнятої класифікації мотивів навчальної діяльності. Але більшість з них ґрунтуються на виділенні зовнішніх і внутрішніх мотивів.

Так, всі мотиви навчальної діяльності ми можемо розділити на дві великі групи.

Перша група пов'язана зі змістом навчальної діяльності і її процесом реалізації, до них відносяться пізнавальні інтереси учнів, потреба в інтелектуальній активності і придбанні нових знань, навичок і умінь - цю групу визначають як внутрішні мотиви. Друга група розглядає взаємини дитини з навколишнім середовищем, а саме потреба дитини в спілкуванні з іншими людьми, в оцінці і схваленні іншими, бажання зайняти певну соціальну роль у суспільних відносинах - це зовнішні мотиви.

Також очевидно, що головним завданням педагога є спонукання більшою мірою внутрішньої мотивації навчання. Внутрішня мотивація розвитку є невід'ємним фактором побудови внутрішньо-гармонійної предметної структури навчальної діяльності, що організує весь процес її реалізації оптимальним чином.

1.2 Навчальна мотивація і шляхи її підвищення

Практично всі роки становлення особистості, від дитячого садка до вищого навчального закладу, людина займається навчальною діяльністю. Отримання освіти є однією з головних цілей будь-якої людини, саме тому проблема мотивації є однією з головних в педагогіці.

Панівними мотивами вчення стають пізнавальні інтереси. Збагачення і розширення своїх знань стає привабливим для школярів.

На практиці ж, дослідження навчальної мотивації школярів показує недостатній рівень її розвитку, тому принципово важливо цілеспрямовано і поступово розвивати її.

У зв'язку з цим, актуальна проблема детермінації позитивної динаміки пізнавальної мотивації повинна враховуватися в педагогічній діяльності. «Формувати мотивацію, – пише А.Маркова, – значить не закласти готові мотиви і цілі в голову учня (що могло б привести до маніпулювання іншою людиною), а поставити в такі умови і ситуації розгортання активності, де б бажані мотиви та цілі склалися й розвивалися б з урахуванням і в контексті минулого досвіду, індивідуальності, внутрішніх прагнень самого учня» [22].

І.Зимня вважає, що цілий ряд специфічних чинників певної діяльності визначають навчальну мотивацію.

По-перше, вона визначається освітніми установами й власне освітньою системою.

По-друге, організацією освітнього процесу.

По-третє, індивідуальними особливостями учня, тобто вік, стать, рівень інтелектуального розвитку, самооцінка, здібності, потреби і інше.

По-четверте, індивідуальними особливостями педагога і його стилем роботи і ставленням до учнів і до професійної справи.

І.Зимня виділяє чотири мотиваційні орієнтації:

- на процес;
- результат;
- оцінку викладача;
- «уникнення неприємностей».

Можливість проявити самостійність і ініціативу в процесі навчання є важливою умовою для пробудження в учнів інтересу до змісту і безпосередньо до навчальної діяльності. Основним засобом становлення стійкого інтересу до навчання є питання і завдання, що вимагають активної пошукової діяльності.

А.Маркова вважає, що сприятлива атмосфера в навчальній групі, включеність учня в освітній процес (завдяки використанню різних форм роботи), відносини співпраці між педагогом і учнем, залучення школярів до оцінювальної діяльності, що формує адекватну самооцінку, сприяє вихованню позитивної мотивації навчальної діяльності [20].

Так само варто відзначити, що незвичайна форма подачі матеріалу, цікавий виклад, емоційність мови педагога, опора на життєвий досвід, обговорення особистої й суспільної важливості отриманих знань, доречне використання заохочення і покарання формують позитивну мотивацію [20].

Використовуючи різні способи формування мотивації, педагог повинен не забувати, що зовнішні умови (сприятливі і не дуже) надають не безпосередній вплив на формування мотивації, а тільки через переломлення їх через особисте ставлення учня до них.

З огляду на це, необхідно передбачити таку систему заходів, завдань, вправ, які спрямовані на формування відкритого, стійкого і усвідомленого ставлення до дій вчителя, тобто здатності до навчання в широкому сенсі. П.Гальперін, Д.Ельконін, В.Давидов у своїх роботах встановили, що характер мотивації можна програмувати тип навчання. Вони показали, що якщо зміст навчання будується з використанням завдань, в яких учні повинні

самостійно виявити теоретичні складові і принципи досліджуваного предмета, то формується узагальнена мотивація.

А. Маркова, І.Якиманська рекомендують особливі прийоми інтелектуальної роботи учнів, які необхідно застосовувати для формування позитивної мотивації, а саме прийоми смислової перероблення тексту, укрупнення навчального матеріалу, виділення в ньому вихідних принципів, законів, структурування, усвідомлення узагальнених способів вирішення задач і інші [22].

В. Шадриков визначив, що дитиною рухають мотиви, а дорослою людиною рухають цілі. У своїх дослідженнях він встановив, що через цілепокладання в навчальній діяльності з'являється можливість продуктивного формування мотивації у підлітків.

Багато спостережень показують, що провідним мотивом самого процесу мотивації є мотив особистісної самореалізації. На думку деяких дослідників, потреба в самоактуалізації, що складається в прагненні людини "бути тим, ким він може стати", потенційно закладена у всіх людей, але не у всіх проявляється і тим більш усвідомлено.

Розвиток мотивів навчання може здійснюватися двома шляхами: через засвоєння громадського сенсу вчення; безпосередньо через діяльність навчання школяра, яка зацікавила його чим-небудь.

У першому випадку основним завданням педагога є донесення до свідомості дитини мотивів, які не є суспільно значущими, але мають досить високий рівень дійсності. Розглянемо конкретні умови, які викликають інтерес учня до навчальної діяльності.

1. Спосіб розкриття навчального матеріалу.

Як правило, предмет навчання видається перед школярем як послідовність специфічних явищ. Кожне предметне явище пояснюється і дається спосіб дії з ним. Дитина просто запам'ятовує і діє зазначеним йому

способом. Використовуючи даний спосіб розкриття матеріалу, велика ймовірність втрати інтересу до предмета. Діючи навпаки, тобто, розкриваючи учневі сутність, що лежить в основі всіх приватних явищ, учень, спираючись на цю сутність, самостійно отримує приватні явища, з'являється творчий характер навчальної діяльності, тим самим підвищуючи інтерес до вивчення предмета.

2. Робота над предметом, організована в малих групах.

Велике мотиваційне значення має принцип набору учнів при формуванні малих груп. Єднання учнів з нейтральною мотивацією і дітьми, які не люблять досліджуваній предмет, сприятливо впливає на перших. Якщо ж об'єднати дітей з нейтральною мотивацією до групи разом з дітьми, які люблять цей предмет, то ставлення у перших не зміниться.

3. Відношення між мотивом і метою.

Мета, яку поставив учитель, повинна стати і метою учня. Для успішної взаємодії цілей і мотивів важливе усвідомлення учнем своїх результатів, успіхів і перспектив. Проблемні мотивації і завдання необхідно використовувати на кожному етапі уроку. Виконуючи це, вчитель утримує мотивацію учнів на достатньо високому рівні. Важливо відзначити, що за своїм змістом вона є пізнавальною. У сукупності це призводить до формування пізнавальної мотивації у дітей. Якщо ж учитель відзначив зниження навчальної мотивації, необхідно встановити причини зниження і в обов'язковому порядку провести корекційну роботу. Корекційну роботу необхідно спрямувати на усунення причин, які призвели до зниження рівня мотивації.

Отримання всіх необхідних засобів навчання дозволить учневі освоїти матеріал в повній мірі і виконати всі завдання успішно. Таким чином, учень отримає задоволення від виконаної роботи та у нього з'явиться бажання випробувати ситуацію успіху ще раз.

Дуже важливо використовувати нестандартні завдання. Безумовно, мотивація не завжди буде внутрішньої, але позитивне ставлення до

досліджуваного предмета повинно обов'язково з'явитися. Забезпечення гуманних стосунків між вчителем і учнем є важливим аспектом при вивченні та формуванні мотивації учнів.

Вивчення мотивації - це виявлення чинного рівня і можливих перспектив і зон найближчого розвитку у кожного учня і класу в цілому.

Отже, в ході формування мотивації розкриваються її нові резерви, тому тільки в процесі формування відбувається її справжнє вивчення і діагностика. Формування можна вважати цілеспрямованим, якщо дослідник зіставляє отримані результати з вихідним, попереднім рівнем і наміченими планами. Важливо не допускати спрощеного розуміння, організовуючи вивчення і формування мотивації. Якщо ж учитель відзначив зниження навчальної мотивації, необхідно встановити причини зниження і в обов'язковому порядку проводити корекційну роботу.

Розділ 2

ХУДОЖНИЙ ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЇ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

2.1. Комплекс вправ для розвитку внутрішньої мотивації вивчення англійської мови

Використання нетрадиційних форм навчання на уроках англійської мови є дієвим методом для розвитку мотивації вивчення англійської мови сучасними учнями старшого шкільного віку.

Застосування театралізації

Багато вчителів, які займаються театралізацією, впевнені, що постановки однозначно стимулюють формування комунікативної компетенції учнів, приносять їм почуття задоволення, радості, які полегшують навчання англійській мові в урочний час, підвищують мотивацію до вивчення іноземної мови.

Існують різні підходи до впровадження драматизації в навчальну та позакласну діяльність учня.

Спілкування англійською за рамками уроку в театральних групах, тобто в грі, сприяє формуванню навчально-пізнавальної компетенції.

У роботі театру основний наголос йде на три аспекти:

- Пробудження інтересу до дотримання правил (наприклад, говорити тільки англійською);
- Використання гри в релаксаційних цілях (на репетиціях учні можуть танцювати, стрибати, коментуючи свої дії англійською мовою);
- Використання групової форми роботи (колективна творчість має на увазі взаємоконтроль і самоконтроль, прояв елементів змагання).

Варто наголосити, що необхідно враховувати побажання учнів, допускати імпровізацію, підтримувати атмосферу розкутості на репетиціях.

Вивчаючи досвід постановки вистав, варто зазначити, що більшість з них було приурочено до свят.

Так, наприклад, ми пропонуємо до Нового року підготувати п'єсу «*Twelfth Night, or What You Will*» за мотивами комедії В.Шекспіра «Дванадцята ніч, або як вам завгодно». Методика роботи над виставою широко застосовує технологію розвитку навичок співпраці, яка дозволяє не тільки збагатити взаємини учнів під час підготовки спектаклю, а й підготувати їх до вирішення повсякденних завдань в спілкуванні і взаємодії, соціально компетентними людьми, тобто, розвивають *soft skills* учнів. Також участь у такого типу заходах розвивають інтерес до вивчення мови і допомагають удосконалювати навички спілкування англійською мовою.

Є методисти, які, поряд з проведенням театралізованих постановок у позаурочній діяльності, розглядають постановку коротких сцен на самому уроці як один із прийомів роботи по автоматизації навичок розмовної мови учнів. Такі постановки, при вмілому і продуманому проведенні, дають учням можливість повторювати і закріплювати матеріал в живій, захоплюючій і активній формі в якості глядачів та артистів.

«Що? Де? Коли?»

Урок у формі гри «Що? Де? Коли?» цікавий своєю нестандартністю, змушує дітей говорити, проявляти кмітливість, сприяє створенню позитивної мотивації.

Тон гри задають карта Сполучених Штатів Америки, портрети, картинки, пов'язані з історією США, круглий стіл, поділений на сектори з номерами завдань і, звичайно ж, дзига і чорний ящик.

Учні сидять навколо столу і крутять дзигу. За правильну відповідь учень отримує червону фішку, за доповнення – зелену фішку, за неповну відповідь – синю, за неправильну – жовту. Дві зелені фішки можна обміняти на червону. В кінці гри підраховуються фішки і виставляються оцінки («відмінно» – лише

червоні та зелені фішки, «добре» – червоні, зелені, 1-2 сині фішки, «задовільно» – при наявності хоча б однієї жовтої фішки).

Такі ігри сприяють розширенню кругозору учнів, закріплення пройденого країнознавчого матеріалу, лексичних одиниць; вдосконалення мовленнєвих умінь, а також навичок самостійної та групової роботи; розвитку уваги, логіки, інтелекту

Тиждень англійської мови в школі

Тиждень іноземної мови займає особливе місце в системі навчання іноземної мови.

Готуватись до цієї події потрібно заздалегідь і ретельно. Починається тиждень із заходів в класах, а завершується загальношкільною вікториною.

Для проведення тижні англійської мови пропонуються наступні види діяльності учнів:

- 8-мі класи – КВН англійською мовою.
- 9-ті класи – конкурс творчих робіт, присвячених природі та тваринного світу Австралії.
- 10-ті класів – конкурс «Подорож моєї мрії в США» з подальшим захистом проєктів.

Завершується тиждень вікториною «Англомовні країни», в якій беруть участь три збірні команди (що складаються з переможців конкурсів).

Вікторина складається з питань про Велику Британію, США та Австралії. За підсумками вікторини кожен учасник отримує диплом «Знавці англомовних країн».

Робота з пісенним матеріалом

Педагоги пропонують наступні вправи для різних етапів роботи з піснею:

1. I етап, "Before-listening":

- Відпрацювання лексики, яка зустрічається в пісні
- Гіпотеза про зміст пісні за назвою;

- Попередні питання по темі;
- Вибір назви пісні з двох-трьох можливих і ін.

2. II етап, "While-listening":

- Заповнити пропуски потрібними словами;
- Розставити рядки / куплети по черзі;
- Зіставити текст і картинки / українські еквіваленти виразів;
- Закінчити речення;
- Вибрати правильний варіант з кількох варіантів;
- Знайти омонімічні слова з тексту й ін.

3. III етап, "After-listening tasks":

- Explain the choice of the title;
- True or false;
- Fill in the gaps;
- Multiple choice;
- Put pictures in correct order;
- Answer the questions;
- Retell the story;
- Express the general idea of the song.

При роботі над пісенним матеріалом важливо брати до уваги вік учнів, їх інтереси і рівень володіння мовою.

Пісні можуть виконувати різні функції. Вони дозволяють:

- Допомогти у відпрацюванні певних звуків, які відсутні в українській мові
- Створити мотивацію, налаштувати дітей на урок;

Вибираючи пісні та музичні презентації для старшокласників слід враховувати наявність у них стійкого інтересу до поп-музики, відомих співаків та музикантів.

Авторами даються приклади пісень з різних тем: "Celluloid heroes "- The Kinks (тема« Кіно »), "Yankee Doodle"(« Історія Америки »),"Desert Island Discs" («Музика»).

Так, наприклад, при роботі з піснями "I will be a Fisherman" і "Miss Polly", варто виконувати наступні вправи:

- Fill in the gaps;
- Find synonyms to the words;
- Translate the words;
- Make up affirmative, negative and interrogative sentences in the Future Simple;
- Answer the questions
- Describe the characters
- Retell the song on the part of one of the heroes
- Draw a picture, based on the song
- Role-play the song
- Order the lines etc.

Як приклад візьмемо тематичну святкову пісню "ABBA – Happy New Year".

1.Першим етапом буде обговорення можливої назви пісні, схожої за тематикою. Наприклад: New Year Night.

2.Другим етапом пропоную розставити по черзі рядки куплету.

-Feeling lost and feeling blue

-No more champagne

-And the fireworks are through

-It's the end of the party

-And the morning seems so grey

-Here we are, me and you

3.Останнім етапом буде завдання типу Fill in thegaps.

Sometimes I see
How the _____ new world arrives
And I see how it thrives
In the _____ of our lives
Oh yes, man is a fool
And he _____ he'll be okay
Dragging on, feet of _____
Never knowing he's astray
Keeps on _____ anyway...

Seems to me now
That the _____ we had before
Are all dead, nothing more
Than _____ on the floor
It's the end of a decade
In another ten _____ time
Who can say what we'll _____
What lies waiting down the line
In the end of _____...

2.2. Використання автентичних текстів як ефективного засобу підвищення позитивної мотивації вивчення англійської мови

Для розширення потенційного словника старших класів при читанні текстів англійською мовою доцільне використання наступного методичного підходу: обґрунтована думка при наявності подібності з раніше вивченими явищами іноземної та рідної мов, комбінована з прямим висновком про значення слова при наявності прозорості всіх ланок семантичного ланцюга всередині слова, коли його значення розкривається закономірно в опорі на мовні знання[13].

Найбільш продуктивним для розуміння лексичних одиниць в умовах білінгвізму є використання таких прийомів, як чітке визначення теми, усунення мовних труднощів шляхом детального вивчення тексту, пояснення значення найбільш частотних для даної теми словотворчих часток, перевірка загально розуміння тексту мовна здогадка, заснована на перенесенні з іноземної та рідної мов, і використання словотвірного аналізу, заснованого на знанні регулярних міжмовних відповідностей.

Для створення комплексу вправ для формування англомовного словника учнів 11-го класу з використанням різних способів наочності за програмою з англійської мови, 11 клас. Під час добору текстів ми послуговувалися наступними принципами: принципом відповідності тематиці навчальної програми, принципом автентичності, принципом новизни, принципом відповідності рівню засвоєних знань учнів.

Вправи на тему «Мистецтво.(Art)» (Додаток А)

Вправа № 1.(Дотекстовий етап)

Мета – формувати вміння смислової антиципації, підготовка до сприймання тексту за рахунок активізації фонових знань учнів

Режим виконання – індивідуальна робота.

Спосіб контролю – обговорення в класі.

Завдання: Answer the following questions:

1)What comes to mind when you hear the word painting?

2)What do paintings mean to you?

3)Have you ever been emotionally moved because of painting?

Вправи № 2-3. Аналіз лексичних одиниць. (Текстовий етап)

Мета – навчити учнів розпізнавати значення за контекстом.

Режим виконання – індивідуальна робота.

Спосіб контролю – робота в групі.

Пояснити значення виділених слів:

Інструкція: Explain the meanings of the selected words:

Для виділених слів визначається контекст, за допомогою якого встановлюються можливі значення, які будуть конкретизуватися в процесі виконання вправ.Окрім контексту, варто використовувати дидактичні матеріали, наприклад ілюстративний матеріал.

The Art of the United Kingdom

*(A)The Art of the United Kingdom refers to all forms of visual art in or associated with the United Kingdom since the formation of the Kingdom of Great Britain in 1707 and **encompass** English art, Scottish art, Welsh art and Irish art, and forms part of Western art history. During the 18th century Britain began to **reclaim** the leading place England had played in European art during the Middle Ages, being **especially** strong in portraiture and landscape art. Increasing British prosperity led to a greatly **increased** production of both fine art and the decorative arts, the latter often being exported. The Romantic period resulted from very **diverse** talents, including the painters William Blake, J. M. W. Turner,*

*John Constable and Samuel Palmer. The Victorian period saw a great **diversity** of art, and a far larger **quantity** created than before. Much Victorian art is now out of critical favour, with interest concentrated on the Pre-Raphaelites and the innovative movements at the end of the 18th century.*

*(B)The training of artists, which had long been **neglected**, began to improve in the 18th century through private and government initiatives, and greatly expanded in the 19th century. Public **exhibitions** and the later opening of museums brought art to a wider public, especially in London. In the 19th century publicly displayed religious art once again became popular after a **virtual absence** since the Reformation, and, as in other countries, movements such as the Pre-Raphaelite Brotherhood and the Glasgow School contended with established Academic art.*

*(C)The British contribution to early Modernist art was relatively small, but since World War II British artists have made a **considerable impact** on Contemporary art, especially with figurative work, and Britain remains a key centre of an increasingly **globalized** art world.*

Мета – розвинути вміння розпізнавання інформації.

Режим виконання – індивідуальна робота.

Спосіб контролю – контроль збоку вчителя.

Знайдіть відповідність у тексті слів з поданими нижче визначеннями:

Інструкція: Match the words with the appropriate definitions:

1. *A things often shows a person looking directly at the painter or photographer, in order to most successfully engage the subject with the viewer*
2. *A services that are produced in one country and sold to buyers in another*
3. *Using new methods or ideas*
4. *Notably large in size, amount, or extent*
5. *Develop or be developed so as to make international influence or operation possible*
6. *Retrieve or recover (something previously lost, given, or paid); obtain the return of*
7. *All the visible features of an area, often considered in terms of their aesthetic appeal*

Вправа № 4. Перевірка розуміння тексту(Післятекстовий етап)

Мета – розвивати критичне мислення та перевірити розуміння тексту.

Режим виконання – індивідуальна робота.

Спосіб контролю – робота в групі.

Після проведеної роботи необхідно перевірити загальне розуміння тексту. Для цього можуть використовуватися питально-відповідні вправи, завдання альтернативного вибору або ж вправу, метою якого буде вибір найбільш вдалого та адекватного резюме тексту.

Знайдіть відповідність між питаннями поданими нижче та абзацами в тексті, які позначені літерами):

Instruction: Match the questions with the corresponding abstracts of the text (A – C)

1 In the which century publicly displayed religious art once again became popular?

2 What is England strong in the 18th century?

3 *Moment of the formation of the Kingdom of Great Britain.*

4 *When British artists have made a considerable impact on Contemporary art?*

5 *When the training of artists began to improve?*

6 *Which period including J. M. W. Turner?*

Вправа № 5. (Післятекстовий етап)

Мета – розвивати і вдосконалювати вміння учнів користуватися лексикою.

Режим виконання – групова робота.

Спосіб контролю – контроль збоку вчителя

Знайдіть відповідність слів англійською мовою з їх українськими еквівалентами:

Інструкція: match English words with their Ukrainian equivalents:

<i>1 training</i>	<i>a рух</i>
<i>2 established</i>	<i>b відображається</i>
<i>3 exhibitions</i>	<i>c признаний</i>
<i>4 relatively</i>	<i>d образний</i>
<i>5 movement</i>	<i>e навчання</i>
<i>6 displayed</i>	<i>f пейзаж</i>
<i>7 contended</i>	<i>g відносно</i>
<i>8 figurative</i>	<i>h виставки</i>
<i>9 landscape</i>	<i>i нехтується</i>
<i>10 increased</i>	<i>j суперечив</i>
<i>11 neglected</i>	<i>k уряд</i>
<i>12 government</i>	<i>l збільшено</i>

При роботі з такими вправами в учнів виробляється мовна здогадка, навичка словотворення за допомогою префіксів і суфіксів, розширюється словниковий запас, удосконалюються вміння учнів працювати зі словником.

Дану вправа можна розширити, запропонувавши учням утворити якомога більше слів (за допомогою знайомих їм елементів) від, виділених з попереднього етапу, основ або дієслів.

Щоб зацікавити і мотивувати учнів, можна уявити подібні вправи у вигляді конкурсу. При цьому можливі різні види організаційної роботи: індивідуальна, парна, групова. Необхідно привернути увагу учнів до того, що необхідно намагатися утворювати різні частини мови.

Подібні завдання можна використовувати і для домашньої роботи зі словником, яка передбачає пошук всіх можливих однокореневих слів. При цьому важливо, щоб учень звертав увагу на весь обсяг значення лексичної одиниці.

Останнім етапом роботи з текстом ж вправи на закріплення лексики.

Серед них - комунікативні вправи. Учням пропонується завдання, під час виконання якого необхідно використовувати нову лексику для перевірки.

Вправи на тему «Я, моя родина, мої друзі.(Me, my family, my friends)» до тексту «What affects our personality?» (Додаток 1)

Вправа №1. Уникнення лексичних труднощів. (Дотекстовий етап)

Мета – розвивати і вдосконалювати вміння учнів користуватися лексикою.

Режим виконання – робота в парах.

Спосіб контролю – контроль збоку вчителя

Згрупуйте подані прикметники на позначення рис характеру у дві групи:

Інструкція: Divided words into 2 categories:

<i>affectionate, aggressive, ambitious, bossy, charming, competitive, energetic, envious, jealous, manipulative, moody, responsible, selfish, sensitive, sociable, spoilt</i>	
Positive	negative

Вправа № 2. Пояснення лексичних одиниць. (Текстовий етап)

Мета – розвивати і вдосконалювати вміння учнів користуватися лексикою.

Режим виконання – групова робота.

Спосіб контролю – контроль збоку вчителя

Закінчіть речення, використовуючи подані нижче прикметники:

Інструкція: Complete the sentences using the given words:

affectionate [ə 'fek.fən.ət] ласкавий

aggressive [ə 'gresɪv] агресивний

ambitious [æm 'bɪf.əs] амбіційний

bossy ['bɒs.i] владний

charming ['tʃɑ:.mɪŋ] чарівний

competitive [kəm 'petətɪv] конкурентоспроможний

energetic [ˌen.ə 'dʒet.ɪk] енергійний

envious ['en.vi.əs] заздрісний

jealous ['dʒeləs] ревнивий

manipulative [mæ 'nɪp.jʊ.lə.tɪv] маніпулятивний

moody ['mu:.di] примхливий

responsible [rɪ 'spɒnsəbl] відповідальний

selfish ['sel.fɪʃ] егоїстичний

sensitive ['sensətɪv] чутливий

sociable ['səʊ.fə.bl] товариський

spoilt [spɔɪlt] зіпсований

Речення для опрацювання:

- 1 ... *people always want to win.*
- 2 ... *people want to be successful in life.*
- 3 ... *children behave badly because they are given everything they want.*
- 4 ... *people think about themselves and not about other people.*
- 5 ... *people think that someone loves another person more than them, or wants what other people have.*
- 6 ... *people are friendly and enjoy being with other people.*
- 7 ... *people get angry quickly and like fighting.*
- 8 ... *people have an attractive personality that makes people like them.*
- 9 ... *people are people you can trust.*
- 10 ... *people show that they like people very much.*
- 11 ... *people like giving orders.*
- 12 ... *people are good at influencing others to do what they want.*
- 13 ... *people are happy one minute and sad the next one and are often bad-tempered.*
- 14 ... *people like doing things on their own without help.*

Вправа № 3(Післятекстовий етап)

Мета – розвивати критичне мислення.

Режим виконання – індивідуальна робота.

Спосіб контролю – робота в групі.

Завдання: Choose 5-6 words which best describe your or your friend`s character.

Example: Sociable – I am sociable because I like being with other people.

Таким чином, автентичні тексти є різноманітними за стилем і тематикою, вони є реальними зразками мовної культури, тому робота над ними викликає активність та інтерес в учнів. Автентичні тексти ілюструють функціонування

мови у формі, прийнятій носіями мови, і в природному соціальному контексті. Вони мотивують школярів, тому що є більш цікавими, ніж неоригінальні матеріали.

ВИСНОВКИ

Відповідно до цілей і завдань нашого дослідження процес формування мотивації учнів до вивчення іноземної мови було проаналізовано в теорії та практиці педагогічної науки.

Проведений теоретичний аналіз дозволив виявити досить високий рівень актуальності досліджуваної проблеми, що зумовлено розширенням міжнародних контактів у сучасному світі.

У наш час суспільство не задоволене рівнем мовної підготовки учнів. Одним із виходів із ситуації, що склалася є зсув початку навчання мови на більш ранній вік. Система шкільної освіти спрямована на послідовне формування потреби школярів здійснювати свою мовну і немовну поведінку відповідно з правилами спілкування з носіями мови, що вивчається, а також із урахуванням її національно-культурних особливостей і культури своєї країни.

Змістовний аналіз мотивації показав, що в загальній структурі мотивації учнів до вивчення іноземної мови переважають зовнішні мотиви. Вони породжуються психолого-педагогічними особливостями учнів, системою існуючих відносин між учнями та навколишнім світом.

У дослідженні розглянуто, теоретично обґрунтовано й експериментально підтверджено комплекс педагогічних умов, при реалізації якого в практиці шкіл підвищується рівень сформованості мотивації старшокласників до вивчення іноземної мови.

Встановлено, що застосування сучасних педагогічних технологій дає істотні позитивні зміни в рівні сформованості учнів до вивчення іноземної мови. Ефективними способами підвищення мотивації, на нашу думку, є театралізація, введення країнознавчого і пісенного матеріалу і організація тижня іноземних мов у школі.

При роботі над пісенним матеріалом рекомендується дотримуватися трьох основних етапів, кожному з яких відповідають особливі групи завдань, виділені методистами Т. Мітюгіною і Ж. Соловйовою.

Необхідно також брати до уваги вік учнів. Якщо для учнів молодшого шкільного віку доцільніше використовувати короткі пісні, які б мотивували на заняття, то старшокласникам буде корисніше і цікавіше мати справу з піснями популярних виконавців і відповідними завданнями до них в форматі ЗНО.

Використання автентичних текстів на уроках англійської мови підвищує мотивацію учнів, тому що тексти такого типу сприяють ознайомленню з мовленнєвою поведінкою спільноти, мова якої вивчається та забезпечують умови для засвоєння реалій англійськомовної культури.

При роботі з художніми текстами, найбільший інтерес в учнів викликають завдання, пов'язані з роботою зі словником, що мають змагальний характер.

Ігровий елемент сприяє більш міцному запам'ятовуванню значення лексичних одиниць, що прискорює процес виклику пасивної лексики з довготривалої пам'яті учнів.

Одним з головних результатів нашої роботи стало формування в учнів 8-10 класів внутрішньої мотивації.

Теоретичний аналіз досліджень і дослідно-експериментальна робота підтвердили положення про те, що процес формування мотивації школярів до вивчення англійської мови повинен бути керованим. Отримані результати вказують на необхідність здійснення цілеспрямованої роботи з формування мотивації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєва І.В. Використання ситуативних картинок на уроках англійської мови // Іноземні мови в школі. - 2002. - № 6.
2. Бім І.Л. Навчання іноземним мовам: пошук нових шляхів // Іноземні мови в школі. - 2003.- № 1.
3. Богданов В.В. Мовне спілкування: прагматичні і синтаксичні аспекти. М. 2006.
4. Богин Г.І. Сучасна лінгводидактика. М. : Калінін, 2000.
5. Божович Л. І. Особистість і її формування в дитячому віці. - М. : Педагогіка, 2001. 295 с.
6. Божович Л.І. Вибрані психологічні праці: Проблеми формування особистості. Х. : Міжнародна педагогічна академія, 2005. 396 с.
7. Божович Л.І. Проблеми розвитку мотиваційної сфери дитини. К. : Наук. думка, 2003. 312 с.
8. Виготський Л.С. Мислення і мова. М. :Педагогіка, 2006. 241 с.
9. Вороніна Г.І. Організація роботи з автентичними текстами молодіжної преси в старших класах шкіл з поглибленим вивченням німецької мови // ИЯШ. - 2005. - №8
- 10.Гальскова Н.Д. Сучасна методика навчання іноземних мов: Посібник для вчителя. М. : АРКТИ, 2003. 197 с.
- 11.Гез Н.І. Формування комунікативної компетенції як об'єкт зарубіжних методичних досліджень // Іноземні мови в школі. - 2005. - № 2.
- 12.Душіна І.В. Методи навчання в сучасній школі. М. : Просвещение, 2002. 201 с.
- 13.Захарова Г.В. Розвиток комунікативного підходу до навчання іноземним мовам. М. : Педагогіка, 2001. 96 с.

14. Зимняя И. А. Педагогическая психология. Учебник для вузов. М.: Логос, 2000. 302 с.
15. Зимняя И.А. Индивидуально-психологические факты и успешность обучения владения иностранным языком // Иностранные языки в школе. - 2001. - № 1.
16. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. М.: 2003. 123 с.
17. Ильин Е.П. Мотивы и мотивация. СПб.: Питер, 2002. 245 с.
18. Каменська О.Л. Текст і комунікація // Іноземні мови в школі. - 2010. - № 9.
19. Китайгородская Г. А. Интенсивное обучение иностранных языков. Теория и практика. М.: Просвещение 2009. 196 с.
20. Колкер Я.М. Практическая методика обучения иностранному языку. М.: Академия, 2004. 256 с.
21. Леонтьев А.Н. Потребности, мотивы и эмоции. М.: Астрель, 2002. 306 с.
22. Любченко А.С. Нестандартные уроки английского языка в школе. Х.: Феникс, 2007. 296 с.
23. Н.Д. Гальскова, Н.Иванова. Теория обучения иностранным языкам: Лингводидактика и методика: учебн. пособие. М.: Академия, 2009. 200с
24. Немов Р.С. Психология: Учеб. для студ. высш. пед. навч. заведений. М.: ВЛАДОС, 2003. 219 с.
25. Ольшешко М.В. Деятельный подход в коммуникативноориентированном обучении иностранному языку. Минск: Народна Асвета, 2010. 213 с.
26. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иностранному языку. М.: Российская мова. 1989. 284 с.
27. Психология личности. Учебный пособие / под ред. Проф. П.Н. Срмакова, проф. В.А. Лабунской. М.: Эксмо, 2007. 159 с.
28. Пучкова Ю.Я. Игры на уроках английского языка. Методический пособие. Х.: Наука, 2004. 306 с.
29. Рубинштейн С. Л. Основы общей психологии. СПб: Питер, 2000. 245 с.

- 30.Салтівська Г.М. Модульна технологія навчання іноземної мови // Іноземні мови в школі. - 2007. - №7.
- 31.Скріпкін І.М. Формування позитивної мотивації у школярів до навчальної діяльності на основі диференціації освітнього процесу: науково-методичне видання. Х. : Наука, 2010. 263 с.
- 32.Соловова Е.Н. Методика викладання іноземних мов. базовий курс лекцій. Н. : Наук. думка, 2010. 236 с.
- 33.Шадріков В.Д. Психологія діяльності людини. М .: Інститут психології РАН, 2013. 277 с.
- 34.Modern Languages: Learning, Teaching, Assessment: A.Common European Framework of Reference. Strasbourg. : Sense, 2006. 156p.
- 35.Palmer H. Grammar of English Words. London: Grammar, 2004. 79 p.
- 36.Palmer H. Interium Report on Vocabulary Selection. London: Grammar, 2013. 210 p.
- 37.Pease A. Body Language: How to read others thoughts by their Gestures. London: Grammar, 2014. 29 p.
- 38.V. Evans, J. Dooley/ On Screen Express. London : Publishing, 2015. 256p.

ДОДАТКИ

Додаток А

What affects our personality?

(1) In his book about the family's influence on a personality the British psychologist Tom Hughes tells that our position in the family is the strongest factor that influences our personality.

(2) On his opinion, the oldest children get maximum attention from their parents, and the result is that they're usually quite self-confident people. They make good leaders. For example, the famous Prime Minister Winston Churchill was a firstborn child. The oldest children are often ambitious. They're more likely to go to university than their brothers or sisters. They often get the top jobs, too. They are also responsible people, because they often have to look after their younger brothers or sisters. The downside of this is that sometimes this means that when they're older they worry a lot about things. They can also be quite bossy and even aggressive, especially when they don't get what they want.

(3) The middle children are usually independent and competitive. It's because they have to fight with their brothers and sisters for their parents' attention. And they're usually sociable, they like being with people, probably because they have always had other children to play with. However, on the negative side, the middle children are often jealous of their brothers and sisters and they can be moody.

(4) If a child is the youngest in the family, he or she will probably be very charming, affectionate and quite relaxed. On the other hand, the youngest children are often quite lazy. This is because they always have their older brothers and sisters to help them. And they can be quite manipulative — they use their charm to get what they want.

(5)The only children in the family don't have to share with anyone — so they're often spoiled by their parents and their grandparents. As a result, they can be quite selfish. They think of themselves more than of other people. On the positive side, the only children are usually very organised and responsible and they can be very imaginative, too.